

KADERNOTA 2023

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Programma's	
1.Wonen en leven	6
2.Economie en ondernemen	12
3.Recreatie en toerisme	13
4.Sociaal domein	16
5.Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	19
Bijlagen	
Bijlage 1: Financiële kaderstelling	26
Bijlage 2: Actualisatie meerjarig financieel beeld Financiële kaderstelling	29
Bijlage 3: Financiële vertaling ontwikkelingen kadernota	31

INLEIDING

De voorliggende kadernota vormt de basis voor het opstellen van de begroting 2023-2026. Het doel van de kadernota is het vastleggen van de nieuwe ontwikkelingen die financieel vertaald gaan worden in de begroting 2023-2026. Dit betekent dat alle lopende onderwerpen die eerder door uw raad zijn vastgesteld nu niet zijn opgenomen.

Deze kadernota 2023 is voorbereid in de periode dat het nieuwe raadsprogramma nog in ontwikkeling was, om die reden zijn er nog geen echte nieuwe ontwikkelingen opgenomen, maar alleen wettelijk verplichte ontwikkelingen en doorontwikkeling van reeds in gang gezette trajecten zoals bijvoorbeeld de omgevingswet. Nieuwe projecten/werkzaamheden voortvloeiende uit het raadsprogramma kunnen aanvullend nog verwerkt worden in de begroting 2023-2026.

De ontwikkelingen zijn per beleidsproduct in de programma's weergegeven.

Uitdagingen en financiële positie

Cranendonck staat voor grote uitdagingen, er komen vanuit de landelijke overheid steeds meer zaken op ons af die opgepakt moeten gaan worden. Als relatief kleine gemeente brengt dat in de huidige arbeidsmarkt extra uitdaging met zich mee. Doorheen deze kadernota wordt er gevraagd om inzet van extra personele capaciteit. Op hoofdlijnen is dit onder te verdelen in 3 groepen:

- Capaciteit om de vakinhoudelijke taken uit te kunnen voeren; onder andere natuur- en klimaat en vastgoed.
- Uitbreiding capaciteit via de gemeenschappelijke regelingen, onder andere de GRSa2.
- Capaciteit om de organisatie toekomstbestendig te maken en de ondersteuning op het gewenste niveau te brengen. Momenteel wordt er een onderzoek uitgevoerd naar het functiehuis van de 4 A2-organisaties.

De financiële startpositie van de kadernota 2023-2026 is positief; een mooie uitgangspunt om keuzes te maken in de onderwerpen die komende jaren grote investeringen vragen zoals de sportvisie, de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen en het integraal huisvestingplan (IHP) onderwijs.

Nadat alle ontwikkelingen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief zijn de jaren 2023 tot en met 2025 structureel in evenwicht. In de jaarschijf 2026 is er geen structureel evenwicht en ontstaat een verwacht nadelig structureel resultaat (€ 310.000). Dit financiële meerjarige beeld voldoet aan de normen van de Provincie om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. Het tekort in 2026 wordt vooral veroorzaakt door de verwachte algemene uitkering die in 2026 met 1,6 miljoen euro daalt ten opzichte van 2025. Dit is gebaseerd op berekeningen uit de maartbrief 2022. In deze maartbrief is het positieve effect van de herverdeling van het gemeentefonds vanaf 2023 meegenomen. In de begroting 2023-2026 verwerken we de meicirculaire 2022.

In 2020 en 2021 werden we geconfronteerd met de coronacrisis die een enorme impact had op de gemeenschap en de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. We lijken de coronacrisis achter ons te kunnen laten maar worden helaas nu geconfronteerd met een oorlog in Europa waar we nu al de gevolgen van ondervinden. We organiseren opvang en huisvesting voor vluchtelingen en zien een sterk stijgende inflatie die mogelijk een financiële impact gaat hebben op de begroting 2023-2026.

Vitale gemeenschappen

Het thema vitale gemeenschappen loopt dwars door al onze opgaven heen, wij geven er vanuit de volle breedte invulling aan. Het gedachtegoed van gemeenschapsontwikkeling vormt daarmee organisatiebreed de paraplu voor beleidsvorming en –uitvoering.

Vitale gemeenschappen worden gedragen door betrokken inwoners. Zij zijn dan ook leidend. Betrokken inwoners vormen samen met maatschappelijke organisaties en bedrijven de kernkwaliteit van de gemeente. Zij hebben de bereidheid, krijgen de ruimte en zijn in staat zijn om zelf inhoud en vorm te geven aan het openbare domein, aan het maatschappelijke leven, aan het zijn van een levendige gemeenschap.

Met deze visie kijken we op een andere manier naar de samenleving; We stellen ons vragen als: "Waar zit de kennis? En "Waar gaat het goed?". Met het merendeel van onze inwoners gaat het goed. We hebben als overheid vaak de neiging om de problemen in een samenleving te zien. Vanzelfsprekend zijn er vraagstukken, maar er is ook veel capaciteit in de samenleving aanwezig om deze vraagstukken aan te pakken en op te lossen. De gemeenschap als totaal staat voorop, in alles. Hoe kun je een sterke groep nog sterker maken? Deze vraag gaat uit van de heelheid van een gemeenschap en de wijze waarop een gemeentelijke organisatie daarin ondersteunend kan zijn. Dit betekent dat we vanuit de gemeentelijke organisatie nog meer dan we al doen vraagstukken integraal moeten benaderen en elkaar moeten opzoeken waar mogelijk om domeinen aan elkaar te verbinden.

Om op gepaste wijze te kunnen faciliteren moeten we weten welke waarden onze inwoners belangrijk vinden en waar we staan ten aanzien van die waarden: wat doen inwoners al? Wat doen onze maatschappelijke partners al? Wat doen we als gemeente om hierbij aan te sluiten, op welke wijze dienen we ons zelf te ontwikkelen en welke eigen doelstellingen hebben we op deze thema's? Vanuit dit besef gaan we de dialoog aan met betrokken inwoners of professionals met een vooruitstrevende blik op een bepaald thema, of meer algemeen met een bepaalde betrokkenheid bij de samenleving. Over hun verhalen, dromen, beelden, behoeften, over wat zij belangrijk vinden en over goede voorbeelden. De gesprekken leveren inzicht in waarden op.

Programma 1: Wonen + Leven

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck focust zich vooral op het behouden en versterken van de groene en rustieke, fijne leef- en woonomgeving. Het 'eigene' van elke kern behouden of versterken we. Budel heeft een centrumfunctie en voorzieningen in de verschillende kernen blijven behouden.

Producten

1. Wonen
 2. Verkeer & vervoer
 3. Leefbaarheid
 4. Openbare ruimte
 5. Duurzaamheid
-

Ontwikkelingen (per product)

Wonen

Omgevingswet

De voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet (Ow) is in volle gang. Op dit moment is de verwachte invoeringsdatum 1 januari 2023, de Eerste en Tweede Kamer moeten hier nog over besluiten. Gelijktijdig met de Omgevingswet treedt ook de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in werking.

Met de komst van de Omgevingswet is sprake van een enorme wijziging van het stelsel voor het gehele fysieke domein. De wet biedt nieuwe instrumenten waaraan een nieuwe visie ten grondslag ligt. De Omgevingswet heeft ook impact op de werkwijze van diverse vakgebieden (met name ruimtelijke ordening, milieu, vergunningen, toezicht en handhaving). De werkelijke inspanning en kosten die de invoering vraagt, zal het komende jaar concreter worden. Ongeacht de datum waarop de wet in werking treedt, kost de invoering van de Omgevingswet in 2022 en 2023 (en ook de jaren daarna) veel ambtelijke capaciteit en incidentele externe ondersteuning. Mogelijk wordt daardoor het budget voor 2022 voor de implementatie overschreden. Indien er sprake is van uitstel van de Omgevingswet betekent dat ook voor 2023 nog budget voor de invoering gevraagd wordt dan wel overgeheveld wordt.

Voor het opstellen van een Omgevingsvisie is een budget van € 90.000 geraamd. Nieuwe inzichten wijzen erop dat dit budget, afhankelijk van de reikwijdte, opzet en aanpak, mogelijk niet toereikend is. In de begroting voor 2023 en verder wordt hier nader op ingegaan.

Met het opstellen van een gemeente breed omgevingsplan starten we in 2024. Vooruitlopend op de invoering van de wet treffen we wel voorbereidingen, zodat we kunnen werken met het zogenaamde tijdelijk omgevingsplan en dit kunnen wijzigen.

Wonen

De woningmarkt is in beweging. Er zijn uiteenlopende behoeften aan woningbouwontwikkeling, voor diverse doelgroepen. Daar willen we de komende jaren een gevarieerd aanbod voor (laten) ontwikkelen. Om adequaat in te kunnen spelen op de veranderingen is actueel beleid en inzicht in vraag en aanbod nodig. Voor het bekostigen van onderzoeken, advies, opstellen van beleid en het organiseren van bijeenkomsten met bewoners en andere partijen, is een structureel budget van € 10.000 per jaar nodig.

Erfgoed (protestants kerkje)

De Stichting tot "Beheer en Behoud van de Hervormde Kerk" vroeg in 2020 een subsidie aan bij de provincie voor de noodzakelijke restauratie van 't Protestants Kerkje. De provincie heeft de aanvraag afgewezen omdat het subsidieplafond in 2020 was bereikt. De stichting gaat opnieuw subsidie aanvragen. De restauratiekosten zijn begroot op € 360.000. De maximaal te verkrijgen subsidie bedraagt 70% van de kosten. Om de slagingskans op subsidietoekenning te vergroten heeft de stichting garantstelling aangevraagd bij de gemeente voor het restant van het restauratiebedrag (30%). Hierop is positief besloten. Uw Raad is hierover geïnformeerd in september 2020. Er zijn voor de gemeente geen financiële consequenties zolang de stichting geen aanspraak maakt op de garantstelling. Indien financiële ondersteuning noodzakelijk blijkt, maken we dit kenbaar.

Het bestuur van de stichting heeft tevens kenbaar gemaakt het wenselijk te vinden om te onderzoeken of het Protestants Kerkje een andere bestemming gegeven kan worden. Er is daartoe een herbestemmingsonderzoek uitgevoerd. De varianten van dit onderzoek stemt zij af met de gemeente ten behoeve van de haalbaarheid en om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de directe omgeving.

Subsidies n.a.v. inventarisatie erfgoed

Een extern bureau heeft binnen de gemeente Cranendonck objecten geïnventariseerd welke mogelijk in aanmerking komen om aangewezen te worden als monument. De inventarisatie is afgerond en in 2022 wordt gestart met de daadwerkelijke aanwijzingsprocedures. De gemeente Cranendonck heeft een subsidie voor monumentale panden. Deze subsidie ziet op de kosten voor instandhouding van gemeentelijke monumenten. Door de aanwijzingsprocedures zullen meer panden een monumentenstatus krijgen en dus aanspraak kunnen maken op de subsidie. De mogelijkheid bestaat dat daarvoor extra geld in de begroting opgenomen moet worden. Het is nu niet in te schatten of er massaal aanspraak zal worden gemaakt op de subsidie en welke bedragen hiermee gemoeid gaan, maar dat kan financiële gevolgen hebben.

Verkeer & Vervoer

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2023

Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) is de basis voor de projecten die in 2023 opgepakt worden. Een aantal projecten bereiden we in 2022 voor en voeren we in 2023 uit. Omdat daarnaast een aantal projecten uit het Uitvoeringsprogramma 2021 en 2022 nog doorlopen is ervoor gekozen om een beperkt aantal nieuwe projecten op te nemen in het Uitvoeringsprogramma 2023.

In het Uitvoeringsprogramma geven we eveneens een verder vervolg aan de uitvoering van de motie over de route 611 en het aangenomen amendement over de samenhang van verkeersprojecten.

Uitvoering notitie beheer openbare ruimte 2021-2025

Op basis van de notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 pakken we de projecten voor 2023 op. De tijdsplanning van projecten lopen vaak over meerdere uitvoeringsjaren. Projecten worden eerst voorbereid, aanbesteed en hierna uitgevoerd. De kosten van de notitie beheer openbare ruimte 2021-2025 zijn in de meerjarenraming verwerkt. De projecten welke we in 2023 oppakken zijn:

- Meemortel Budel.
- VerLEDen openbare verlichting.
- Vervangingen straatmeubilair en verkeersvoorzieningen.
- Infrastructurele verbeteringen smalle wegen 2023.
- Verbeteringen openbaar groen 2023.

Openbare ruimte

Verduurzaming erf- en reguliere pacht:

In 2021 stelden we duurzaam pachtbeleid op voor de geliberaliseerde gronden van de gemeente. Vervolgstap is om ook duurzame voorwaarden op te nemen in de overige pachtcontracten. Dit baseren we op dezelfde maatregelen die voor de geliberaliseerde pacht zijn getroffen. Met een budget van € 25.000 in 2023 onderzoeken we wat nodig is om deze stap te zetten naar verdere verduurzaming van het pachtareaal.

Natuur, water en klimaat:

In 2022 onderzoeken we een mogelijke grondstrategie voor het buitengebied, met als doel ruimte te creëren voor natuur en klimaat, alsook een duurzame toekomst te kunnen bieden aan onze agrariërs. Idee van deze strategie is de vorming van een fonds voor het aan- en verkopen van (ruil)grond ten behoeve van natuur-, water- en klimaatdoelstellingen. We onderzoeken of het mogelijk is om de aan- en verkopen uit dit fonds zoveel mogelijk budgetneutraal te verrichten, en vragen in de begroting 2023 een passend krediet voor het aanvangskapitaal van dit fonds.

De verschillende opgaven op gebied van natuur- water en klimaat in het buitengebied vergen coördinatie vanuit de gemeente. Aan welke ontwikkeling van natuur of een klimaatrobuust beekdal werkt de gemeente mee, en in welke rol, en met welke doelen? Deze vragen beantwoorden we in samenhang met de overige ruimtelijke claims in het buitengebied van o.a. de energietransitie en een duurzaam houdbare agrarische sector. Hiervoor heeft de gemeente Cranendonck ondersteuning nodig.

Afval

Nieuwe inzamelaar per 1-1-2023

Per 1 januari 2023 wordt de inzameling uitgevoerd door de inzamelaar die de Europese aanbesteding wint. De kosten voor de huis-aan-huis inzameling en verwerking van afvalstromen op de milieustraat stijgen hierdoor mogelijk, er zijn echter genoeg geïnteresseerde partijen waardoor marktwerking wordt gegarandeerd en we een scherpe inschrijving mogen verwachten.

Dalende opbrengsten en hogere verwerkingskosten

In 2023 voorzien we, in lijn met de landelijke ontwikkelingen van de afgelopen jaren, hogere verwerkingskosten van restafval per ton als gevolg van een stijging van de verbrandingsbelasting. Ook voorzien we een daling in de vergoedingen die worden ontvangen voor de gescheiden afvalstromen PMD, glas, papier en kleding. Een belangrijke ontwikkeling is de invoering van statiegeld op blik, wat kan leiden tot een lager tonnage en daarmee een lagere opbrengst vanuit het PMD. Ook verdwijnen hiermee steeds verder de waardevolle stromen uit het PMD, wat kan resulteren in een lagere opbrengst per ton. De invoering van het statiegeld op kleine plastic PET-flesjes heeft echter niet in een lager tonnage PMD geresulteerd.

Zwerfafvalvergoeding

Sinds 2013 is er middels de raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 door het verpakkende bedrijfsleven jaarlijks 20 miljoen euro ter beschikking gesteld voor extra inzet op de preventie en aanpak van zwerfafval. Deze zwerfafvalvergoeding wordt jaarlijks door producenten en importeurs van verpakte producten via het Afvalfonds Verpakkingen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de extra zwerfafvalactiviteiten gedurende de looptijd van 2013-2022. Cranendonck ontvangt ongeveer € 24.000 op jaarbasis. Met deze vergoeding zijn er onder andere vrijwilligers van opruimmaterialen voorzien, opschoon dagen georganiseerd en gastlessen gegeven op scholen. Om deze activiteiten in stand te houden nemen we hiervoor in 2023 ruimte in de begroting op. Dit bedrag berekenen we door in de afvalstoffenheffing. De verwachting is dat er vanaf 2024 een nieuwe subsidieregeling komt.

Milieu

Doorontwikkeling en aanpassing van bestaand milieubeleid in relatie tot de Omgevingswet

Met invoering van de omgevingswet op 1 januari 2023 zijn veranderingen nodig voor beleidsthema's in de fysieke leefomgeving. Veel van deze thema's vinden hun grondslag binnen het vakgebied milieu, zoals o.a. geur, externe veiligheid, licht, lucht, bodem en asbest. Er wordt steeds meer duidelijk welke beleidsstukken en daarbij horende regels op welke termijn moeten zijn aangepast.

De Omgevingswet zorgt voor een decentralisatie van regels. Het Rijk draagt veel milieuregels over aan gemeenten. Deze regels staan in de zogenoemde 'Bruidsschat' en het is aan de gemeenten om te bepalen of en hoe we deze regels overnemen. Hierdoor ontstaat lokaal maatwerk en hebben gemeenten meer afwegingsruimte. Binnen het milieubudget is in 2022 al incidenteel ruimte om een start te maken met de aanpassing van de diverse beleidsstukken maar ook in 2023 willen we dit oppakken.

In overleg met de ODZOB is geconstateerd dat op zeer korte termijn aanpassing van ons beleid op het gebied van geluid en externe veiligheid noodzakelijk is. Daarnaast is onze geurverordening toe aan een actualisatie en herijking.

Bodem: overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten

De bodemsituatie in Cranendonck is uitzonderlijk. Dit komt met name doordat in het verleden veel gebruik is gemaakt van de restproducten uit de zinkfabriek. Door deze restproducten te gebruiken is de bodemkwaliteit in Cranendonck op veel plaatsen slecht.

Gelijktijdig met het in werking treden van de omgevingswet worden de provinciale bodemtaken overgedragen naar de gemeenten. Deze taken worden verplicht bij de omgevingsdiensten belegd. Gezien de uitzonderlijke bodemsituatie in Cranendonck is dit takenpakket voor gemeente Cranendonck groot. Er wordt geraamd dat het uitvoeren van deze taken ongeveer € 93.000 per jaar kost. (ter vergelijking: Valkenswaard € 18.468 en Heeze-Leende € 40.014).

Het is op dit moment nog niet duidelijk hoe deze overdracht financieel wordt geregeld. Hier moet het Rijk nog een besluit over nemen. Er zijn steeds meer signalen dat er geen of slechts in beperkte mate financiële middelen vanuit het Rijk komen. Het Rijk is in overleg met de VNG, de provincies en waterschappen om tot overeenstemming te komen. Het is nog onduidelijk wanneer het Rijk hierover een besluit neemt.

Mogelijkheid tot heffen leges voor milieuactiviteiten

Met de komst van de omgevingswet ontstaat de mogelijkheid om leges te heffen voor milieuactiviteiten. Tot nu toe was dit niet toegestaan. De ODZOB levert input qua kengetallen en producten, maar de gemeenten zijn zelf verantwoordelijk om dit op een juiste wijze te verwerken in hun legesverordening. In 2022 wordt een eerste opzet gemaakt en verwerkt in onze legesverordening. Het is wenselijk om in 2023 te evalueren of de leges zoals opgenomen in onze legesverordening voldoende kostendekkend zijn.

Stikstof

De regels omtrent stikstof veranderen snel en jurisprudentie zorgt voor steeds nieuwe inzichten. Dit zorgt niet alleen voor onduidelijkheid en onzekerheid bij ondernemers, maar ook bij veel gemeenten. Cranendonck ligt tussen de Natura 2000 gebieden en we merken dat steeds meer bedrijven, agrariërs en projecten tegen het aspect stikstof aanlopen. Vanuit zowel het Rijk als de provincie zijn diverse plannen om het stikstofvraagstuk op te lossen. Dit varieert van het gericht uitkopen van agrariërs tot de gebiedsgerichte aanpak rondom Natura 2000 gebieden. Cranendonck grenst aan twee Natura 2000 gebieden. Bij de gebiedsgerichte aanpak van deze gebieden is input vanuit Cranendonck van belang. Wij als organisatie kennen dit gebied samen met onze ondernemers en inwoners het beste. Om hier goed bij aan te sluiten is het belangrijk dat wij onze ondernemers en inwoners van de juiste informatie voorzien. Dit kan enerzijds door onze eigen medewerkers up-to-date te houden over de laatste wetgeving en jurisprudentie en anderzijds tijd vrij te maken om deel te nemen aan deze processen.

Daarnaast krijgen we vaker te maken met complexe vraagstukken waarbij stikstof een grote rol speelt. Het is wenselijk dat we bij die vraagstukken de mogelijkheid hebben om extern advies in te winnen.

Naast de stikstofcrisis voorziet het kabinet een tweede milieucrisis, de waterkwaliteit is niet op orde en voldoet niet aan Europese wet- en regelgeving. Hierdoor kunnen projecten en ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de kwaliteit van een beek, meer of ander water in de knel komen. Een oplossing is er nog niet, maar het Rijk verwacht dat dit vergaande gevolgen kan hebben voor de agrariërs. Naar verwachting hebben de maatregelen om stikstofuitstoot te verminderen ook een positieve bijdrage aan de verbetering van de waterkwaliteit.

Transitie veehouderijen

Vanuit de provincie en het rijk wordt ingezet op de toekomstige veehouderij. Dit betekent dat de komende jaren de veehouderijsector een omschakeling maakt naar kringlooplandbouw. Belangrijke pijlers hierbij zijn mest(bewerking) en innovatie van stalsystemen. Daarnaast levert deze ontwikkeling ook een bijdrage aan de aanpak van het stikstofprobleem en de vraagstukken rondom luchtkwaliteit en gezondheid in relatie tot veehouderijen. Zowel de provincie als het Rijk verwacht dat de komende jaren nog veel veehouderijen gaan stoppen. Hiervoor zijn verschillende uitkoopregelingen in uitvoering en voorbereiding. Ook in 2023 verwachten we dat veehouderijen de mogelijkheid hebben om via een dergelijke regeling te stoppen met hun bedrijfsvoering.

Er zijn diverse aspecten op het gebied van milieu en ruimtelijke wet- en regelgeving waar een veehouderij mee te maken krijgt bij het beëindigen of innoveren van het bedrijf. Deze aspecten, zoals een nieuwe omgevingsvergunning, het intrekken van de milieuvergunning, sloopmelding en asbestinventarisaties, zorgen voor een toename van werkzaamheden voor de gemeente/ODZOB. De ODZOB heeft deze ontwikkelingen en de gevolgen voor gemeenten meegenomen in hun begroting 2023.

Leefbaarheid

Vitale gemeenschap

We stimuleren inwoners om vooral zelf na te denken over de toekomst van hun dorp en hierover met elkaar in gesprek te gaan. Dit proces is reeds in gang gezet na het vaststellen van de notitie Ontwikkeling in rollen en relaties. Als resultaat hiervan komen naar verwachting eind 2022 de eerste plannen vanuit de gemeenschappen naar de gemeente. Als gemeentelijke organisatie moeten we hier klaar voor zijn en op kunnen anticiperen. Een doorvertaling van deze toekomstvisies naar een financiële kaderstelling is in dit stadium van de projecten echter complex. Hiervoor is namelijk op moment van schrijven van deze nota nog te weinig concreet bekend. Waar mogelijk kunnen plannen vanuit de dorpsvisies bestaande onderdelen van de programmabegroting vervangen, zodat geen extra middelen nodig zijn in 2023. De komende jaren zullen de dorpsvisies een steeds concreter onderdeel gaan vormen van de planning en control-cyclus, zodat er ruimte ontstaat om te kunnen anticiperen. De structurele middelen om de dorpskernen te faciliteren in hun processen blijven noodzakelijk.

Duurzaamheid

Duurzaamheidsbeleid

Bij besluitvorming rondom de Nota Duurzaamheid (2019) is besloten om middelen te verstrekken voor de destijds wettelijk verplichte taken. Indien dit onvoldoende zou zijn zou de gemeenteraad opnieuw worden geraadpleegd. Momenteel blijkt dat het volledige budget opgaat aan personeelskosten, hierdoor kunnen andere kosten niet meer betaald worden uit dit budget. Dit geldt bijvoorbeeld voor kosten zoals het energieloket, projectgelden en advieskosten. Op dit moment lossen we dit op door inzet van gelden uit de duurzaamheidsreserve. Grotere projecten kunnen alleen worden opgestart in het geval van Rijkssubsidies.

Sinds 2019 zijn er grote stappen gezet op landelijk, regionaal en gemeentelijk niveau. Landelijke doelen voor duurzame energie zijn hoger geworden, regionaal stelden we de Concept RES en RES 1.0 vast en werken we toe naar de uitvoering van die strategie door middel van diverse projecten.

Nadat er in 2021 grote beleidsstukken zoals de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) en Transitievisie Warmte zijn vastgesteld is de uitvoering hiervan aanstaande. Dit is nu al te zien in projecten als De Groene Zone (zonnepanelen), Green Deal Zorg en Kantoren (energiebesparing bij bedrijven) en de wijkverkenning in Budel-Heesakker voor de Warmtetransitie. In het kader van de uitvoering van de RES 1.0 worden momenteel projectcoalities opgezet die de ontwikkeling van het regionaal energiesysteem, duurzame warmte en energiebesparing stimuleren. Cranendonck zal ook bij diverse projecten gaan deelnemen. De verkenning van de wijk Budel-Heesakker is de opmaat naar een Wijkuitvoeringsplan dat vorm geeft aan de overstap naar duurzame warmte in die wijk. De uitvoering van dat Wijkuitvoeringsplan vraagt intensieve ambtelijke inzet.

Daarnaast is het creëren van draagvlak en bewustzijn een grote opgave voorafgaand aan het in beweging krijgen van onze inwoners. Door middel van een communicatiestrategie wordt nagestreefd de inwoners van Cranendonck beter te betrekken bij duurzaamheid in hun eigen omgeving. Dit maakt het ook noodzakelijk zelf het goede voorbeeld te geven. We moeten dus ook onze eigen doelen halen. Een doel dat snel dichterbij komt is een CO2 neutrale organisatie. Een CO2 neutrale gemeentelijke organisatie ontstaat niet vanzelf. Stappen zijn nodig om onze doelen te kunnen behalen. Hiervoor is flexibel budget nodig.

Rijksmiddelen i.r.t. Cranendonckse ambities

De verwachting is dat er middelen vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld voor uitvoering van de Wijk Uitvoeringsplannen (WUPs) welke centraal staan in de Warmtetransitie. Dit zal niet voldoende zijn om ook de gestelde doelen uit de Transitievisie Warmte te kunnen behalen. Bovendien bestaat de kans dat dit geld gelabeld zal zijn voor bepaalde activiteiten, zoals we nu ook zien voor energiearmoede. Deze Rijkssubsidiegelden stellen ons in staat om groot in te zetten op deze urgente onderwerpen, maar tegelijkertijd zijn deze middelen niet inzetbaar voor de zelf uitgezette lijnen zoals deze in de Transitievisie warmte zijn benoemd. Daarnaast vraagt de uitvoering van dergelijke subsidieregelingen ook om het vrijmaken van ambtelijke capaciteit.

Gezien het voorgaande wordt voorgesteld € 100.000 toe te voegen aan programmaonderdeel Duurzaamheid.

Programma 2: Werk + Ondernemen

Missie van het programma:

In samenwerking met ondernemers bouwen we aan een toekomstbestendig en duurzaam 'Economisch Cranendonck' en versterken we het vestigingsklimaat en de positie van het Cranendonckse bedrijfsleven.

Producten

1. Economie
 2. Ondernemen
-

Ontwikkelingen

Economisch investeringsprogramma 2024 e.v.

In 2024 loopt het huidige investeringsprogramma Economisch Cranendonck af. In 2022 wordt dit investeringsprogramma geëvalueerd en in 2023 wordt vanuit het beleidsveld economie input verzameld voor de nieuwe strategische visie. Op basis van deze input en strategische visie wordt (nieuw) economisch beleid en een nieuw investeringsprogramma uitgewerkt.

Onderzoek en visievorming Zuidoost Cranendonck (grensgebied Noord-Brabant-Limburg)

Er liggen diverse economische vraagstukken voor de gemeente Cranendonck, waarbij de wens, of de behoefte is om Cranendonck economisch verder te ontwikkelen en te versterken. Hierbij rekening houdend met de visie van brede welvaart en vitale gemeenschappen. Een potentieel gebied hiervoor is Zuidoost Cranendonck. Specifiek in dit gebied liggen al grote bedrijventerreinen, de Nassau Dietz-kazerne, station Maarheeze en de aansluiting met de snelweg A2. Een onderzoek naar mogelijkheden in dit gebied geeft inzicht in mogelijke oplossingsrichtingen voor grote (economische) vraagstukken zoals de schaa sprong van de regio, de groei naar een brede welvaart en aanvulling op de opgaven die beschreven worden in de nieuwe strategische visie.

Voor dit onderzoek nemen we een bedrag op in de kadernota van €50.000,-

Bedrijventerreinprogrammering Cranendonck

In 2022 worden door de provincie nieuwe prognoses voor de benodigde ontwikkeling van bedrijventerreinen vastgesteld. De huidige regionale bedrijventerreinprogrammering en -afspraken zijn gebaseerd op prognoses van 2018. In 2023 onderzoeken we of en voor welk deel de gemeente Cranendonck invulling kan geven aan de benodigde uitbreiding van bedrijventerreinen in de (sub)regio. In het onderzoek wordt rekening gehouden met de kwaliteitseisen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen (Brainport Principles Bedrijventerreinen), mogelijkheden voor revitalisering van de bestaande bedrijventerreinen en eventuele uitgangspunten uit een nieuwe strategische visie. Afhankelijk van de mogelijkheden in deze lokale bedrijventerreinprogrammering voeren we gesprekken over de update van de huidige (sub)regionale bedrijventerreinprogrammering en de ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant.

Samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven 2023-2026

In 2022 wordt met de gemeenteraden een proces doorlopen om te komen tot een nieuw samenwerkingsakkoord. Begin 2023 wordt door het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven het nieuwe samenwerkingsakkoord vastgesteld. Het kan zo zijn dat de inhoudelijke ambities uit het nieuwe samenwerkingsakkoord financiële effecten hebben. Op dit moment is nog niet duidelijk of en zo ja, welke, consequenties dit heeft voor de bijdrage aan de MRE in de meerjarenbegroting van de gemeente Cranendonck.

Programma 3: Recreatie + toerisme

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck wil voor haar inwoners en derden een gemeente zijn waar het prettig recreëren en verblijven is.

Producten

1. Sport
 2. Cultuur
 3. Recreatie, toerisme en evenementen
-

Ontwikkelingen (per product)

1. Sport

Koersdocument sport en bewegen (sportvisie)

De afgelopen periode werkten we met sportverenigingen en sportaanbieders intensief aan hoe we het aanbod sport en bewegen in Cranendonck zo optimaal mogelijk kunnen organiseren. Hiervoor is een gezamenlijke koers bepaald waarbij we werken vanuit de visie dat de sporter centraal staat. Twee belangrijke pijlers hierbij zijn:

- Sportstimulering als onderdeel van het sociaal domein: fitheid, energie, ontspanning en positieve gezondheid.
- Verenigingsaanbod als onderdeel van het maatschappelijke domein: leefbaarheid en sociale cohesie.

In het koersdocument is beschreven hoe we de komende jaren gaan werken of invulling geven aan:

- Vitale sport- en beweegaanbieders.
- Duurzame basisvoorzieningen sport en bewegen.
- MJOP/MJIP buitensport HUBS.
- Subsidieregels sport en bewegen.
- De rol van combinatiefunctionarissen.
- Meerjarenbegroting sport en bewegen.

Om het nieuwe college en onze verenigingen goed mee te nemen in het koersdocument is de besluitvorming doorgeschoven. De financiële gevolgen van het koersdocument zijn op dit moment nog niet exact te benoemen. Deze worden verder uitgewerkt. Het betreft met name het beheer en (verplicht) onderhoud van de sportinfrastructuur. In de begrotingscyclus 2023 wordt wel een voorlopig bedrag meegenomen. Dit is gebaseerd op een eerste (globale) raming. Het niet opnemen van dit bedrag zou een vertekend beeld geven. We reserveren voorlopig € 550.000. Dit bedrag wordt ingezet voor:

- onderhoud en de inrichting van de sporthallen/gymzalen;
- onderhoud van de gebouwen van de sportparken,
- onderhoud en vervanging van de basisvoorzieningen van de sportaccommodaties.

Het gereserveerde bedrag hoeft niet direct, volledig beschikbaar te zijn.

Het koersdocument kan dus nog een financiële bijstelling tot gevolg hebben.

2. Cultuur

Icoonproject Smokkelmuseum

Afgelopen maart is het nieuwe 'Koersdocument Cultuur' vastgesteld door de raad. Eén van de icoonprojecten is het smokkelmuseum. Smokkelen is van oudsher verbonden met Cranendonck. Het zit in het lokale DNA en is onderdeel van ons (immateriële) cultuurhistorische erfgoed. Het smokkelmuseum, ontstaan onder de vleugels van de lokale VVV, is belangrijk om het smokkelverhaal in onze grensgemeente (door) te vertellen. Het museum is namelijk de (enige) fysieke locatie waar de smokkelhistorie van Cranendonck kan worden gezien en beleefd. Het vormt daarmee ook een unieke en onderscheidende 'landmark' en toeristische trekker voor Cranendonck.

Het smokkelmuseum stelde een toekomstvisie op waarin de ambitie wordt uitgesproken om het museum (bij voorkeur) organisatorisch los te koppelen van de VVV. Reden hiervoor is het versterken van haar rol en positie. Er is en wordt gekeken naar mogelijke alternatieve locaties voor het museum, maar vooralsnog is geen andere geschikte locatie beschikbaar. Op de huidige locatie komt bovendien meer ruimte voor het museum beschikbaar als de VVV verhuist naar het Schepenhuis.

Om het museum te behouden zijn structureel extra middelen nodig. Op dit moment wordt het museum alleen gefinancierd via de bijdrage aan de VVV, waarvan een deel bestemd is voor het smokkelmuseum. Deze bijdrage is niet voldoende om het museum in stand te houden en de huisvesting te waarborgen. We stellen daarom voor om vanuit Cultuur structureel een bijdrage van €25.000,- ter beschikking te stellen voor dit icoonproject. Hiermee geven we het museum een stabiele basis voor de toekomst en kan het smokkelverhaal verder worden (door)ontwikkeld, ook in andere (vertel)vormen. Wensen en kansen voor de toekomst zijn onder andere meer beleving, een interactiever museum, een meer diverse presentatie van het smokkelverhaal en een bredere culturele functie van het museum voor de lokale gemeenschap.

Cranendonckse cultuurpodia

De Cranendonckse Cultuurpodia zijn in ontwikkeling. Naast de Activiteitencommissie van De Smeltkroes hebben we sinds 2020 nog twee volwaardige podia in onze gemeente. Hier verzorgt een activiteitencommissie een programma: Activiteitencommissie De Borgh en het Cantinetheater. In drie van de zes kernen profiteren we nu van een breed cultureel aanbod op het gebied van muziek, kleinkunst en theater.

Om deze op dezelfde manier te waarderen als de Activiteitencommissie De Smeltkroes, is het noodzakelijk het budget voor de Cranendonckse cultuurpodia te verhogen met € 20.000. Het totale budget verdelen we dan als:

- Activiteitencommissie De Borgh: € 15.000.
- Activiteitencommissie De Smeltkroes: € 15.000.
- Cantinetheater: € 5.000.

Brede regeling muziekonderwijs

Om een brede muziekregeling te kunnen ontwikkelen gaan we het budget amateurkunst op een andere manier inzetten. Het komende jaar ontwikkelen we een muziekregeling waarmee we recht doen aan onze lokale partners. We gebruiken dit jaar om een daar een aanzet in te maken. Het streven is om deze muziekregeling budgetneutraal in te kunnen voeren in 2024.

3. Recreatie, toerisme en evenementen

Bezuiniging VVV i.r.t. professionalisering VVV

Een aantal jaar geleden boekten we een bezuiniging in van €20.000,- op de subsidie aan de VVV. Reden hiervoor was de verwachting dat de VVV op korte termijn haar intrek zou nemen in het Schepenhuis. Hierdoor zouden de huurlasten fors naar beneden zouden gaan. De gesprekken over de nieuwe invulling van het Schepenhuis lopen op dit moment echter nog. Afgelopen twee jaar draaiden we deze bezuiniging daarom in de begroting terug. Het ziet er naar uit dat de VVV in de loop van dit jaar gaat verhuizen naar het Schepenhuis. De huurlasten voor de VVV worden hiermee vanaf 2023 aanzienlijk lager. De middelen

van de betreffende bezuiniging vallen hierdoor vrij. Voorgesteld wordt om deze middelen te gebruiken om de VVV te professionaliseren (ambitie uit het lopende raadprogramma). Op dit moment is de VVV een 100% vrijwilligersorganisatie, met alle beperkingen van dien in capaciteit en expertise. Een professionelere VVV kan veel meer betekenen voor de gemeenschap, de lokale economie en de gemeente. Door het structureel laten vervallen van de beoogde bezuiniging kunnen we deze middelen inzetten voor een (part-time) 'operationeel manager'. Deze persoon zorgt voor een betere bereikbaarheid van de VVV, een kwaliteitsslag in producten en diensten en het genereren van meer (alternatieve) inkomsten. Bovendien kan deze persoon actief contact onderhouden met ondernemers en organisaties in het lokale en regionale netwerk. Dit draagt in grote mate bij aan het versterken van de relatie tussen recreatie en cultuur en de promotie van Cranendonck binnen De Groote Heide en Kempen ~ Broek. Een professionele VVV functioneert als centraal platform voor de totale lokale vrijetijdssector. Dit platform is zowel informatiepunt (fysiek en digitaal), visitekaartje/etalage voor Cranendonck als uitvoerende partij voor de lokale vrijetijdssector. De verhuizing van de VVV naar het Schepenhuis is het ideale moment voor het maken van nieuwe meerjarige afspraken met de VVV en een professionaliseringslag.

Opwaarderen (recreatieve) fietspaden

Recreatieve routes vormen een belangrijke basis-infrastructuur voor vrijetijdsbesteding en de beleving van cultuur, natuur en landschap en de kernen. Niet alleen voor toeristen, maar ook voor dagrecreanten en de eigen inwoners. Er is in Cranendonck een aanzienlijk aanbod aan bewegwijzerde recreatieve routes voor zowel fietsen, wandelen, mountainbiken als ruiters en mennen. Fietsen is sinds jaar en dag een van de populairste activiteiten voor een dagje uit of tijdens een vakantie. Diverse (recreatieve) fietspaden in Cranendonck zijn echter erg smal en ook de kwaliteit van de ondergrond laat op meerdere locaties te wensen over. Dit zorgt niet alleen voor minder comfort en beleving tijdens het fietsen, maar ook voor een risico op onveilige situaties. Bij de begroting 2023 is een amendement door de raad aangenomen voor het opwaarderen van de recreatieve fietspaden. Hierbij is een (start)krediet van €300.000,- beschikbaar gesteld. Op dit moment werken we aan een inventarisatie om de huidige situatie en kwaliteit van alle fietspaden in Cranendonck in beeld te brengen. Op basis van deze inventarisatie en de gewenste kwaliteit kunnen keuzes gemaakt worden voor het opwaarderen van de fietspaden. Hieruit volgt ook een inschatting van de kosten. Het bestaande krediet is een mooie eerste aanzet, maar voor een dergelijk bedrag kunnen we slechts heel beperkt fietspaden opwaarderen. Als we de fietspaden willen verbeteren en verbreden is de komende jaren dan ook meer budget nodig.

Programma 4: Sociaal domein

Missie van het programma:

De gezondheid en zelfstandigheid van inwoners bevorderen, zodat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen.

Producten

1. Werk en inkomen
 2. Maatschappelijke ondersteuning
 3. Jeugd
 4. Onderwijs
-

Ontwikkelingen (per product)

Datagedreven positionering A2 breed

Cranendonck heeft de ambitie om datagedreven te werken. We willen betere en beter onderbouwde beslissingen kunnen nemen en als organisatie beter aan kunnen sluiten op de maatschappelijke opgaven. We moeten op het juiste moment over de juiste informatie kunnen beschikken om:

- Beleidskeuzes te onderbouwen;
- Toekomstige ontwikkelingen te voorspellen (op korte en langere termijn);
- Inzicht te krijgen in bepaalde vraagstukken;
- In te kunnen spelen op de behoeften van inwoners;
- Het zorglandschap in kaart te brengen;
- Effecten van beleid en ons werken te meten;
- De kwaliteit van processen te optimaliseren.

Medewerkers moeten in staat worden gesteld om de (veranderende) taken uit te voeren in de veranderende digitale omgeving. Ze moeten tot een juiste probleemformulering kunnen komen, vaardig worden in het vertalen van data in zinvolle inzichten en in staat zijn te handelen op basis van die inzichten. Aangezien het belang van informatievoorziening op al onze werkerterreinen toeneemt, vraagt dit om een bepaald niveau van digivaardigheid van onze medewerkers. Dit betreft zowel praktische kennis van systemen (ICT basisvaardigheden) als een beeld bij concepten als informatieveiligheid, privacy en communicatie. Om deze ontwikkeling te realiseren, sluiten we aan bij de uitgangspunten van het concept 'Ambtenaar 3.0' en 'Plaats en Tijd Onafhankelijk Werken' zoals omschreven in de A2 kadernota/begroting. De komende maanden worden de specifieke kosten voor Cranendonck hierbij inzichtelijk gemaakt.

Ten behoeve van de datagedreven competenties van medewerkers, is het nodig dat data-analisten op een veilige manier hun analyses kunnen maken. Dit vraagt om een investering in (de inrichting van) systemen en capaciteit ten behoeve van het verzamelen en koppelen van data, het structureel controleren en beheren daarvan en databeveiliging en privacy. De afgelopen periode is een fundament gelegd voor een datawarehouse waarbinnen een veilige koppeling van data geborgd is. Binnen dat datawarehouse hebben we nu echter alleen nog de beschikking over data van ZorgNed en de BRP. Om echt datagedreven te kunnen werken, moeten we investeren in het structurele onderhoud en beheer van het datawarehouse, maar vooral ook het uitbreiden daarvan.

Beleidskader sociaal domein

In de wetgeving binnen het sociaal domein is opgenomen dat de gemeenteraad periodiek een plan vaststelt met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid. Het huidige beleidskader sociaal domein is voor vier jaar opgesteld en loopt eind 2022 af. We formuleren het nieuw op te stellen beleid in gedragen uitgangspunten en uitwerkingsrichtingen.

Het project Samen aan de Slag loopt eind 2022 af en wordt geëvalueerd. De resultaten en leerdoelen die hieruit volgen nemen we op in het beleidskader sociaal domein.

Toezicht taken sociaal domein breed

Gemeenten zijn wettelijk verplicht voor de Wmo toezicht te houden op de kwaliteit van zorgverlening. Ook moet op grond van de Wmo én de jeugdwet misbruik bij zorgverlening voorkomen worden. Vanaf de invoering van de Wmo in 2015 voert de GGD voor Cranendonck kwalitatief Wmo-toezicht uit. Dat doet de GGD alleen reactief en voor alle bij de GGD aangesloten 21 regiogemeenten. De GGD heeft aangegeven deze taak vanaf 2023 niet meer te kunnen en willen uitvoeren. Samen met de regiogemeenten wordt onderzocht hoe het kwaliteitstoezicht vanaf 2023 georganiseerd kan worden. Voor Cranendonck een natuurlijk moment om toezicht op zorg en ondersteuning in breder perspectief te bekijken.

In 2022 starten we met het opstellen van de Cranendonckse ambitie voor het toezicht. Deze leggen we voor besluit voor aan de raad. Hierbij kijken we niet alleen naar de Wmo, maar ook naar andere terreinen binnen het sociaal domein, zoals met name de Jeugdwet. Verwachting is dat breder inzetten op toezicht de kwaliteit van zorgverlening van onze inwoners en de rechtmatige besteding van middelen ten goede komt. Ervaring in andere gemeenten heeft dat inmiddels uitgewezen. Daar staat tegenover dat meer inzet op toezicht ook kosten met zich meebrengt. Hoe hoog deze kosten vanaf 2023 zijn is op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Dit is afhankelijk van de nog te formuleren ambitie en de daarbij passende werkwijze voor de uitvoering. In de kadernota ramen we dit onderdeel daarom pm.

1. Werk en Inkomen

Arbeidsmarktbeleid vanuit Cranendonck

Op 1 januari 2018 zijn wij toegetreden tot de arbeidsmarktregio Midden-Limburg. Bij deze keuze is afgesproken de overstap te evalueren. Deze evaluatie is in december 2021 aan de raad aangeboden. In de evaluatie is opgenomen dat, als wij op een effectieve en constructieve wijze invulling willen geven en gebruik willen maken van de arbeidsmarktregio, er voor een periode van tenminste 2 jaar (2022 en 2023) een halve fte aan beleidscapaciteit nodig is. De financiële gevolgen van deze invulling zijn circa € 40.000.

2. Maatschappelijke ondersteuning

Doordecentralisatie beschermd wonen

Deze doordecentralisatie gaat niet door per 1 januari 2023. Dit is besloten door de rijksoverheid. Door de lange duur van de formatie van het nieuwe kabinet kon het wetsvoorstel niet op tijd ingediend worden. Het tijdpad is nu onbekend. De financiële gevolgen zijn voor onze gemeente vooralsnog nihil omdat beschermd wonen financieel gecentraliseerd is via de centrumgemeente Eindhoven.

Aanbesteding individuele en groepsbegeleiding

Deze aanbesteding vindt plaats in 2023. Op dit moment is de financiering resultaatgericht. Vanwege juridische uitspraken wordt de toekomstige financiering zeer waarschijnlijk PXQ (prijs maal volume). De financiële consequenties van deze financiering zijn nog niet in beeld.

3. Jeugd

Samen voor jeugd (SvJ)

Regionaal werkt de gemeente Cranendonck samen met gemeente Eindhoven en de andere lokale gemeenten. De specialistische jeugdhulp koopt Cranendonck in met nog 9 andere gemeenten (Samen voor Jeugd) en voor een ander deel met 20 gemeenten (21 voor de Jeugd). Deze regionale samenwerking is noodzakelijk om de wettelijke taken adequaat te kunnen uitvoeren. De gemeente Eindhoven verzorgt inkoop en contractmanagement van deze specialistische ondersteuning op beide schaalniveaus. Wij betalen hiervoor een jaarlijkse bijdrage.

Inmiddels zijn de definitieve meerjarige kosten overeengekomen, maar deze zijn nog niet vertaald naar de meerjarenbegroting. Het gaat om een toename van € 26.000 in 2023, € 41.000 in 2024 en € 43.000 vanaf 2025. Als we deze extra middelen niet beschikbaar stellen leidt dat ertoe dat we niet langer kunnen deelnemen aan het samenwerkingsverband en zelfstandig specialistische jeugdhulp moeten inkopen. Dit zal leiden tot een relatief hogere stijging van de uitgaven voor specialistische jeugdhulp aangezien we dan specialistische kennis moeten inhuren om deze inkoop te organiseren.

Binnen het programma vallen projecten zoals de transformatie van de jeugdhulp en het project data op orde. Met het project transformatie jeugdhulp willen we een inhoudelijke vernieuwing van de specialistische jeugdhulp op gang brengen vanuit de thema's dichtbij, thuis en integraal. Binnen deze 3 thema's zijn transformatieopgaven benoemd zoals verbetering aansluiting jeugdhulp, onderwijs en kinderopvang, meer kinderen groeien thuis op in een veilige omgeving en betere doorstroming van 18- naar 18+ etc.

Met het project data op orde willen we met 10 gemeenten onderlinge informatie ten behoeve van contractmanagement en productontwikkeling uitwisselen. Het is de bedoeling dat de data ook benchmarkgegevens voor gemeenten oplevert.

De nieuwe aanpak van Multi in dit geheel gaat uit van een integraal specialistisch aanbod van ondersteuning voor een jeugdigen en het gezin, met één zorgaanbieder met hoogspecialistische expertise als aanspreekpunt. Dit zorgt voor minder zorgaanbieders per jeugdige en gezin. De aanpak draagt daardoor bij aan een intensieve, gerichte interventie in plaats van een opeenstapeling van ondersteuning die naast elkaar wordt ingezet. Hierdoor wordt het probleem bij de wortels aangepakt en brengt dit kostenbesparing met zich mee.

4. Onderwijs

Integraal huisvestingsplan onderwijs

Samen met het onderwijs en kinderopvang stelden we een concept integraal huisvestingsplan (IHP) op. Dit IHP leggen we separaat voor aan uw raad.

Met het IHP bekijken we verschillende ontwikkelingen in samenhang met elkaar. Samen staan we voor de opgaven schoolgebouwen te verduurzamen, in te spelen op de gewenste flexibiliteit in voorzieningen en verbinding te maken met maatschappelijke vraagstukken binnen het sociaal domein. Het IHP geeft beeld van de organisatie- en financieringsopgave van de onderwijshuisvesting naar de toekomst. Uitvoering van het IHP vraagt de nodige investeringen op kortere en langere termijn.

Programma 5: Bestuur + algemene dekkingsmiddelen

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck is een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie. Op basis van een verantwoorde inzet van de beschikbare middelen draagt zij zorg voor handhaving en naleving van de geldende wet- en regelgeving. De gemeente staat ten dienste van alle burgers en overige partijen.

Producten:

1. Algemeen bestuur
 2. Dagelijks bestuur
 3. Openbare orde
 4. Burgerdiensten/dienstverlening
 5. Algemene dekking
 6. Bedrijfsvoering
-

Ontwikkelingen (per product)

Openbare Orde

Ondermijning

In 2021 is gestart met de aanpak van ondermijning binnen Dommelstroom. Deze samenwerking wordt geëvalueerd met de intentie om deze door te zetten. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het vergroten van kennis, herkennen van ondermijning en weerbaarheid tegen ondermijning voor zowel ondernemers en inwoners als medewerkers van Cranendonck. Dit gebeurt door bestaande programma's lokaal in te zetten.

Doorontwikkeling crisisbeheersing

Deze doorontwikkeling is zowel uitvoerend als organisatorisch van aard. Door de coronacrisis van afgelopen 2 jaar is de parate kennis van medewerkers niet actueel gehouden door middel van opleidingen/ trainingen en oefeningen. Deze cyclus moeten opnieuw opgezet gaan worden en geborgd binnen de jaarlijkse werkzaamheden. Daarnaast is het zaak om de planvorming actueel te krijgen en om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de samenwerking met de A2 gemeenten te versterken.

Cyber criminaliteit

Het leven speelt zich steeds meer af online, waardoor gedigitaliseerde criminaliteit een vlucht heeft genomen. Digitale fraude, digitaal stalken, online bedreigingen, online ontwijking van de openbare orde (oproepen tot onrust) is aan de orde van de dag. Om dat tegen te gaan wordt geïnvesteerd in programma's ter bevordering van de weerbaarheid van kwetsbare inwoners om eerder te signaleren dat er sprake is van gedigitaliseerde criminaliteit en te voorkomen hier slachtoffer van te worden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in campagnes om meldingen van digitale criminaliteit te vergroten.

Veilige woon en leefomgeving

Het verbeteren van het veiligheidsgevoel van inwoners door middel van gerichte aanpakken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om programma's als het donkere dagen offensief of inspelen op huidige problematiek (hangplekken, donkere en onoverzichtelijke hoeken etc.) door wijkschouwen en informatieavonden.

Versterken informatiepositie

Door het versterken van de informatiepositie kan vanuit team Veiligheid meer preventief worden opgepakt in plaats van repressief. Hierdoor is het mogelijk dat veiligheidsproblemen worden voorkomen. Voorbeelden zijn het vooraf meedenken aan nieuw te ontwikkelen gebieden, datagericht analyseren en handelen op veiligheidsrisico's binnen woongebieden en zo vroegtijdig in kunnen grijpen op mogelijke ontwrichting. Bij de versterking kan ook een onafhankelijk onderzoek horen om zodanig de juiste informatie te ontvangen voor een onderwerp (veiligheidsbeleving of drugsgebruik door rioolonderzoek etc.) Hierbij is het noodzakelijk om in beeld te komen en te blijven bij ketenpartners.

Zorg en Veiligheid

Steeds meer opgaven waar zorg- en veiligheidsaspecten een rol spelen vragen om een integrale (keten)benadering. Denk hierbij aan thema's als personen met verward gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling en nazorg van ex-gedetineerden. Overheid, Zorg- en Veiligheidspartners werken hierbij nauw samen, ieder vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid in het geheel. De gemeenten hebben een regierol in deze opgaven om een veilige woon- en leefomgeving te realiseren. Dit vraagt om een goede verbinding tussen zorg en veiligheid. We weten elkaar steeds beter te vinden maar we zijn er nog niet. Naast de dagelijkse werkzaamheden in de uitvoering is het zaak dat ook op strategisch- en bestuurlijk niveau de samenwerking wordt versterkt.

Onze gemeente stelt de inwoner centraal in haar handelen en moet dus over de grenzen van domeinen samenwerken. Door op tijd maatwerk te bieden op het zorgvlak, kan het veiligheidsdomein in voorkomende gevallen ontzien worden. En andersom, als er in het veiligheidsdomein iets gebeurt, is er mogelijk inzet vanuit zorg nodig om escalatie van problemen te voorkomen.

Burgerdiensten/dienstverlening

Uitvoering nieuw dienstverleningsconcept

In 2022 leveren we een nieuw dienstverleningsconcept op. Het zal aansluiten bij de aanstaande organisatieontwikkelingen en geeft de speerpunten waarop we onze dienstverlening de komende jaren baseren. Daarmee bepalen we wat er nodig is om de dienstverlening aan Cranendonckers te verbeteren en ontwikkelen en dat leggen we vast in een jaarlijks uitvoeringsplan.

Een deel van de uitvoering loopt mee met andere projecten en programma's zoals zaakgericht werken, implementatie Omgevingswet, duidelijk schrijven en toegankelijkheid. Een ander deel bestaat uit autonome (door)ontwikkeling van onze dienstverlening. Welke keuzes daarin gemaakt worden, is op dit moment nog niet duidelijk.

Met het opstellen van het dienstverleningsconcept en het uitvoeringsprogramma komt meer zicht op de financiële implicaties daarvan. Voor de kadernota 2023 kunnen we op dit moment alleen een PM post opnemen of een schatting maken van de te verwachten kosten.

Algemene dekking

Financiële gevolgen sluiting AZC

Op 8 maart jl. heeft uw raad een initiatiefvoorstel aangenomen om niet mee te werken aan de huidige plannen van het COA om te komen tot een langdurig grootschalig AZC, COL en POL. Verder heeft uw raad besloten om het huidige AZC, COL en POL in Cranendonck per 1 juli 2024 op het moment dat de vergunning afloopt te beëindigen en tot die tijd alle middelen in te zetten om het Rijk en COA te bewegen om de overlast en onveiligheid optimaal te beperken. De komende jaren worden gebruikt om samen met de eigenaar en de inwoners te onderzoeken wat zij als toekomstige bestemming zien voor de voormalige legerplaats in Cranendonck en daarmee de Gebiedsontwikkeling voor het hele gebied weer op te pakken.

Stoppen met het AZC heeft voor Cranendonck financiële gevolgen. In de begroting zijn de volgende rechtstreeks gerelateerde inkomsten voor het AZC opgenomen:

	2024	2025	2026
Rechtstreekse inkomsten gerelateerd aan AZC	begroot	begroot	begroot
1. Faciliteitenbesluit (via algemene uitkering)	561	561	561
2. Kinderen in AZC (via algemene uitkering)	158	158	158
3. BRP-straat (via algemene uitkering)	885	885	885
Totaal rechtstreeks gerelateerde inkomsten	1.604	1.604	1.604

Ad 1 Faciliteitenbesluit en kinderen AZC

Om de financiële gevolgen van deze onderdelen te completeren is het nodig om de verlaging van de kosten die voortvloeien uit het beëindigen van het AZC inzichtelijk te maken. Van de inkomsten van het faciliteitenbesluit is € 200.000 ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

Ad 3. BRP-straat

De inkomsten van de BRP-straat zijn ook als kosten geraamd in de begroting 2022-2025. Een klein gedeelte van het budget is toegevoegd aan het P-budget, omdat medewerkers die voor de BRP-straat werken een dienstverband bij Cranendonck hebben. Stoppen betekent dat er financiële personele gevolgen voor de begroting kunnen optreden.

Niet rechtstreeks gerelateerde inkomsten AZC

Binnen de algemene uitkering zijn diverse maatstaven opgenomen (o.a. inwoners, minderheden, leerlingen) die naar beneden bijgesteld zullen worden. De algemene uitkering zal daardoor lager zijn uitvallen. De omvang van de lagere inkomsten is nog niet inzichtelijk. Om de financiële gevolgen voor dit onderdeel in beeld te brengen is het nodig om de lagere kosten die voortvloeien uit het beëindigen van het AZC inzichtelijk te maken.

De financiële impact het stoppen van het AZC is minimaal € 200.000. Met de huidige inzichten is het maximale nadeel op dit moment moeilijk in te schatten. Wij verwachten bij de begroting 2023 een completer beeld te kunnen geven.

Ontwikkeling algemene uitkering

Eind 2021 presenteerde het nieuwe kabinet het coalitieprogramma 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. De maartbrief geeft een eerste beeld van de gevolgen voor gemeenten van de belangrijkste maatregelen uit het coalitieprogramma die betrekking hebben op het gemeentefonds. Daarnaast wordt in de maartbrief informatie gegeven het bedrag dat gemeenten zullen ontvangen vanuit de € 679 miljoen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld in 2022 om een eenmalige energietoeslag toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Deze middelen worden in de meicirculaire 2022 verdeeld en zijn in de financiële uitwerking van de maartbrief niet meegenomen. Verder wordt in de maartbrief ingegaan op het besluit van de fondsbeheerders om de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 in te voeren.

De maartbrief heeft niet de status van een circulaire. Bij de financiële uitwerking van de maartbrief worden er geen maatstafgewichten en uitkeringsfactoren aangepast. Bij de meicirculaire 2022 zal een actualisatie van het accres plaatsvinden en zal er meer inzicht gegeven worden in andere posten uit het coalitieprogramma die voor gemeenten relevant zijn. De maartbrief geeft een eerste globale inschatting van de ontwikkeling van de algemene uitkering voor de komende jaren. Het is mogelijk dat deze eerste inschatting - gelet op de economische gevolgen die voortvloeien uit de oorlog in de Oekraïne - bij de voorjaarsnota van het Rijk (meicirculaire 2022) naar beneden bijgesteld worden.

De mutaties vanuit de maartbrief 2022 zien er voor Cranendonck zo uit:

Maartbrief 2022	2023	2024	2025	2026
Accres	682	1.344	1.548	598
Opschalingskorting	418	558	705	0
Herverdeeleffect herijking gemeentefonds	155	465	634	634
Effect inkomensafhankelijke bijdrage huishoudelijke hulp in Gemeentefonds	10	10	0	0
Totaal mutaties maartbrief 2022	1.265	2.377	2.887	1.232

Accres en opschalingskorting

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd. De, in het coalitieakkoord opgenomen, accresreeks (t/m 2025) komt boven op het accres uit de miljoenennota 2022. In 2026 valt het accres terug naar een structureel niveau. Een herberekening gebeurt bij de meicirculaire 2022.

Sinds 2015 zijn gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2025. Deze opschalingskorting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Gezien de toegenomen financiële druk bij gemeenten heeft het kabinet besloten om de mutatie in de opschalingskorting voor de jaren 2023-2025 incidenteel te schrappen. Dit zorgt voor een positief effect voor 2023 t/m 2025. De VNG pleit voor het structureel schrappen van deze opschalingskorting. Vanaf 2026 is de oploop van de opschalingskorting wel weer van toepassing, in combinatie met het terugvallen van het accres zorgt dit voor een flinke daling van de extra middelen uit het gemeentefonds.

Invoering nieuw verdeelmodel

De fondsbeheerders hebben besloten om per 1 januari 2023 het nieuwe verdeelmodel gemeentefonds in te voeren. Fondsbeheerders geven aan dat iedereen het eens is over het nieuwe model en dat het een verbetering is ten opzichte van het huidige. Het nieuwe verdeelmodel zoals deze nu doorgevoerd wordt is niet het eindstation, maar zal continu onderhoud vragen en er zal een nadere invulling komen van de onderzoeksagenda.

Voor het effect van de invoering nieuwe verdeelmodel is een ingroeipad afgesproken van maximaal € 7,50 per inwoner in 2023 en maximaal € 15 per inwoner voor 2024 en 2025. Het totale effect van de herverdeling is gemaximeerd op € 37,50 per inwoner. Voor Cranendonck is het herverdeeleffect positief en loopt dit op tot € 634.000.

Bedrijfsvoering

Strategische Visie

De komende jaren komen er grote ontwikkelingen en opgaven op ons af. Deze veranderen onze leefomgeving. Die veranderingen vragen veel van de gemeente en de gemeenschap. In de strategische visie krijgen die toekomst en onze positie in de regio een plaats. De strategische visie geeft handvatten aan de gemeenteraad om bewust keuzes te maken hoe om te gaan met de opgaven die op ons afkomen.

Vertaling DMOP

In 2020 heeft de Raad de meerjarenonderhoudsplanning 2020-2034 gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Met deze meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) is inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn die (theoretisch) de komende jaren op ons afkomen. Het MJOP was stap één als onderdeel van het totaalplaatje. Het vervolg is een DMOP: een duurzaamheidsmeerjarenonderhoudsplanning. Het DMOP gaat in op het onderhoud dat nodig is om te voldoen aan de duurzaamheidseisen die gesteld worden vanuit het Rijk. Dit DMOP leggen we separaat voor aan uw raad.

Na het DMOP volgen de investeringsplannen (MJIP). De MJIPs geven aan welke investeringen nodig zijn bij vervanging en/of renovatie. Hierbij gaat het dus om aanvullende kosten ten opzichte van het MJOP waarin alleen het groot onderhoud is opgenomen. Het MJIP maakt het mogelijk voor de langere termijn keuzes te maken in vastgoed. Doordat inzichtelijk is welke investeringen wanneer nodig zijn kan een goede afweging gemaakt worden of deze investering nog wenselijk is of gekozen wordt voor andere oplossingen.

Grondbedrijf en vastgoedzaken

Onze gemeente beschikt tot op dit moment niet over een beleidsmedewerker onroerende zaken. Het formuleren en bewaken van beleidsdoelen voor wat betreft gemeentepanden en –gronden is daarmee op ambtelijk niveau niet binnen onze organisatie belegd. Een centrale ambtelijke koersbepaling (inclusief het opstellen van een nota grondbeleid), aansturing en coördinatie ontbreken als het gaat om koop, verkoop, ruil, verpachting, (her)bestemming e.a. van gronden en panden waar onder het maatschappelijk vastgoed. Dit wordt als een gemis ervaren. Vandaar het voorstel om structureel € 80.000 beschikbaar te stellen (1 fte.).

Organisatieontwikkeling

In 2017 zijn in de gemeente zelfsturende teams geïntroduceerd. Vanuit een sterk hiërarchisch aangestuurde organisatie was de behoefte aan meer autonomie groot. De vorming van deze teams ging gepaard met het afschalen van alle leidinggevenden op twee afdelingshoofden na en het toewijzen van pofah-rollen (o.a. HRM, fin, administratieve organisatie, communicatie) aan de teamleden. In wezen werden nagenoeg alle managementtaken én ondersteunende bedrijfsvoeringstaken binnen de vakdisciplines in een team ondergebracht. Een gemeente is een organisatie met een grote hoeveelheid taken van eenvoudig tot zeer complex, een grote diversiteit en een toenemend aantal taken die door de rijksoverheid gedecentraliseerd worden. Hierop is geen eenheidsmaal passend.

Deze structuur en sturing hebben geleid tot een grote onduidelijkheid en onvoldoende richting, rolneming en sturing en daarmee een gebrek aan begrenzing én aandacht. De basisprocessen zijn onvoldoende op orde (iedereen doet zijn beste poging). De waan van de dag regeert en er is geen ruimte voor reflectie en innovatie. Daarnaast is de aansluiting met de dienstverlening op de bedrijfsvoering binnen de GRSA2 onvoldoende.

In 2022 wordt een start gemaakt met het weer op orde krijgen van de basis en dit vraagt actie en dus inzet en middelen op structuur, sturing, systemen en processen en samenwerking. In ieder geval is helder dat er op het vlak van sturing substantieel meer structurele inzet nodig is.

In aanloop naar de begroting wordt meer inkleuring gegeven aan wat deze invulling concreet betekent.

Informatieveiligheid

We worden als overheid steeds vaker geconfronteerd met pogingen tot aanvallen die gericht zijn op de informatie; de maatregelen die nodig zijn om ons hier voldoende tegen te beschermen zijn steeds in ontwikkeling en vragen om een continue bijschakeling. Het onderwerp informatieveiligheid wordt door de GRSA2 opgepakt, er volgt op korte termijn een apart voorstel over de te zetten stappen en hieraan verbonden kosten.

Ontwikkelingen verbonden partijen

In de kadernota zijn de conceptbegrotingen van de verbonden partijen zoals die voor zienswijze zijn aangeboden aan de gemeenteraad verwerkt. In de begroting 2023-2026 verwerken we de vastgestelde begrotingen van de gemeenteschappelijke regelingen. Het zienswijze-traject kan nog leiden tot aanpassingen in deze begrotingen.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving zijn onontbeerlijk en vergen in toenemende mate tijd. Uw raad heeft in het laatste kwartaal van het vorige jaar signalen afgegeven en deze onderschrijven wij. Wij gaan dan ook graag in het tweede kwartaal met u in gesprek om een mogelijke uitbreiding van inzet in uren concreet te maken zowel qua omvang als benoeming van de specifieke thema's (bijvoorbeeld ondermijning en huisvesting flexwoners) waarop die extra inzet gaat plaatsvinden.

Bijlagen

Bijlage 1 (Financiële kaderstelling)

1. Bestaand beleid als algemene kaderstelling

Als algemene kaderstelling geldt dat het college handelt binnen alle door de raad vastgestelde en nog vigerende (beleids-) kaders. In de programmabegroting geven we per programma en bij de paragrafen ook aan welke (beleids-) kaders dit zijn. Veel ambities zijn in de bestaande kaderstelling opgenomen.

2. Indexeringen.

Vanaf het begrotingsjaar 2018 hebben wij binnen de meerjarenbegroting loon- en prijsindexeringen toegepast. Om de loon- en prijsstijgingen op te vangen is een stelpost opgenomen en zijn de budgetten niet automatisch verhoogd. Eventuele niet-benodigde loon- en prijsstijgingen in enig jaar komen dan als voordeel terug in de exploitatie. Het indexeren van budgetten is namelijk geen automatisme. Alleen aantoonbare loon- en prijsstijgingen komen hierdoor in aanmerking voor indexatie. Vanaf het begrotingsjaar 2021 ramen wij de volledige prijsindex. Deze lijn willen we ook voor de begroting 2023-2026 doorzetten.

Voorgesteld wordt om in de begroting 2023 de volgende indexeringen toe te passen:

- salariskosten: cao-ontwikkelingen, of als deze er niet zijn de loonvoet sector overheid (2023 2,3%);
- prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc) 2023 1,6%);

Door de oorlog in Oekraïne zien we een flinke prijsstijgingen van veel grondstoffen en materialen. Hierdoor schommelt de inflatie op dit moment tussen de 6% en de 8%. In de Macro Economische verkenningen (MEV) geeft het CPB aan dat de verwachting is dat dit van tijdelijke aard is. Om de extra prijsstijgingen in 2023/2024 op te kunnen opvangen beoordelen wij bij de samenstelling van de begroting (ook in relatie tot de meicirculaire 2022) in welke mate wij de post onvoorzien moeten verhogen. Vooral snom nemen we een pm post op in de kadernota 2023.

3. Verbonden partijen

In de kadernota zijn de concept-begrotingen van de verbonden partijen zoals die voor zienswijze zijn aangeboden aan de gemeenteraad verwerkt. In de begroting 2023-2026 verwerken we de vastgestelde begrotingen van de gemeenteschappelijke regelingen. Het zienswijze-traject kan nog leiden tot aanpassingen in deze begrotingen.

4. Algemene Uitkering gemeentefonds:

De berekening van de algemene uitkering baseren we op de meicirculaire 2022. In de meicirculaire 2022 worden vanaf 2023 de financiële effecten van de herverdeling van het gemeentefonds verwerkt. In de kadernota 2023 is op basis van de maartbrief 2022 een globale inschatting gemaakt de verhoging van de algemene uitkering.

5. Nieuw beleid voor bestaand beleid

Indien nieuw beleid gewenst is vanaf 2023 moet eerst dekking gezocht worden in het schrappen van bestaand beleid.

6. Inzicht in diverse ontwikkelingen die er spelen

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van diverse ontwikkelingen die op dit moment lopen en die mogelijk vertaald gaan worden in de begroting.

7. Rente

In de begroting 2018 is de rentenotitie voor de eerste keer toegepast. Voor 2023 rekenen wij met een rente omslagpercentage van 1,1%.

8. COVID-19

Het is zeer ongewis wat de financiële effecten van de coronacrisis zijn op de begroting 2023-2026. Omdat de financiële gevolgen niet goed door ons zijn in te schatten gaan wij ervan bij de samenstelling van de begroting 2023-2026 van uit dat het Rijk de financiële gevolgen van de coronacrisis grotendeels

compenseert. Hierbij baseren wij ons op de uitkomsten van de jaarrekening 2021. De werkelijke gevolgen verwerken wij in de tussentijdse rapportage en in de jaarrekening. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing maken wij een inschatting welke risico's Cranendonck loopt.

9. Provinciale toetsingskader begroting 2023

De provincie informeert de gemeenten jaarlijks over de belangrijkste aspecten voor de meerjarenbegroting vanuit het perspectief van de interbestuurlijke toezichtstaak. Onderstaand de belangrijkste punten.

Structureel evenwicht

De structurele lasten moeten gedekt zijn door structurele baten. Dit geldt per jaarschijf. Uit de begroting moet duidelijk blijken welke baten en lasten incidenteel dan wel structureel zijn.

Reëel evenwicht

Alle ramingen moeten volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek

De verwachting is dat het kabinet voor de meicirculaire 2022 een definitief besluit neemt over de herijking van het gemeentefonds. Het Rijk informeert de gemeenten uiterlijk via de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds. Dit om ervoor te zorgen dat de voorgestelde invoeringsdatum van 1 januari 2023 wordt gehaald. Dit betekent dat het naar verwachting voordelige herverdeeleffect van Cranendonck mag worden meegenomen in de begroting 2023-2026.

Sociaal domein

Net als de andere gemeenten heeft Cranendonck bij de begroting 2022 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om stelposten op te nemen in de meerjarenraming 2023 tot en met 2025 voor de middelen jeugdzorg. Cranendonck heeft het maximum van 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling zouden krijgen opgenomen.

De provincie geeft aan dat deze stelpost geen budgettaire garantie is. Besluitvorming over een structurele oplossing in termen van benodigd budget en aanpassingen in het stelsel voor uitvoering van de Jeugdwet vanaf 2022 heeft nog geen volledige opvolging gekregen in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord wordt er op een aantal punten afgeweken (onder andere de hoogte) van de afspraken van de Commissie van Wijzen, waardoor de compensatie op langere termijn lager is. Dat betekent concreet dat gemeenten die onze richtlijn hebben gevolgd en de maximale stelpost van 75% hebben opgenomen nog aanvullende dekking zullen moeten zoeken.

Onderdeel van de toezegging van de gelden uit de Commissie van Wijzen is de hervormingsagenda. De agenda, waar ook jeugdhulpaanbieders, professionals en cliëntorganisaties aan meewerken, moet concrete maatregelen opleveren die leiden tot een kwalitatief en financieel houdbaar jeugdinstel. Op dit moment wordt de hervormingsagenda uitgewerkt.

Voor de begroting 2023 is het op dit moment niet duidelijk hoe er met de stelpost "uitkomst onderzoek Jeugdzorg" moet worden omgegaan. Evenals de VNG zijn wij in afwachting of er tijdig een structurele oplossing wordt geboden. Wanneer deze niet tijdig wordt gegeven dan moeten het Rijk, de VNG en het IPO nadere afspraken maken hoe er in de begroting 2023 – 2026 moet worden gehandeld om te voorkomen dat de gemeenten opnieuw in de problemen komen.

Nieuw beleid/investeringen

Op grond van het BBV dienen de financiële gevolgen van het nieuwe beleid dat in de begroting is opgenomen structureel en reëel geraamd te zijn.

Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

Bij de beoordeling van de begroting worden de bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen getoetst op hardheid, haalbaarheid en realiteitswaarde. Eventuele bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen moeten haalbaar, hard en reëel onderbouwd zijn. De provincie adviseert een integraal beeld van de opgenomen bezuinigingsmaatregelen, taakstellingen, stelposten te presenteren in een paragraaf Taakstellingen en stelposten.

Bezuiniging verbonden partijen

Taakstellingen die worden opgelegd aan verbonden partijen zijn alleen reëel wanneer de verbonden partij op bestuurlijk niveau heeft besloten dat deze taakstelling daadwerkelijk wordt ingevuld.

Onderhoud kapitaalgoederen.

Het is van belang dat de opgenomen raming voor onderhoud kapitaalgoederen in de begroting in overeenstemming is met het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Dit kwaliteitsniveau mag niet onvoldoende zijn. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten worden voorkomen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen moet een duidelijke koppeling staan tussen de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit moet vervolgens getoetst worden aan de beschikbare capaciteit.

Ontwikkeling Besluit Begroting en Verantwoording

De commissie BBV heeft enkele notities geactualiseerd die vanaf het begrotingsjaar 2023 van kracht worden:

- Notitie paragraaf bedrijfsvoering
- Notitie lokale heffingen.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is doorgeschoven naar 1 januari 2023. De gevolgen mogen niet worden onderschat. Geadviseerd wordt om met de financiële gevolgen in de begroting 2023-2026 rekening te houden. Het is nog niet voor elke gemeente duidelijk wat de gevolgen zijn voor de opbrengsten van leges, zowel wat betreft aantallen als wat betreft de leges per vergunning. Voor de invoeringskosten willen de gemeenten een (extra)compensatie van € 150 miljoen.

Wet digitale overheid en Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet heeft als doel (semi)overheden transparanter en toegankelijker te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo komt in de plaats van de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

De financiële gevolgen van de implementatie en uitvoering van de Woo zijn door het Rijk bij de meicirculaire 2021 gecompenseerd met zowel incidentele als structurele middelen. Deze middelen zijn binnen begroting 2023-2026 geormerkt voor dit doel.

Bijlage 2 (Actualisatie meerjarig financieel beeld Financiële kaderstelling)

In onderstaand overzicht is het meerjarige beeld van de begroting 2022-2025 geactualiseerd. Verder zijn de financiële gevolgen van de raadsvoorstellen t/m de raadsvergadering van 3 mei verwerkt.

Momenteel vindt de Voorjaarsbesluitvorming bij het Rijk plaats waar gemeenten zoals gebruikelijk in de meicirculaire 2022 over worden geïnformeerd. Omdat in de meicirculaire 2022 de positieve effecten van het Regeerakkoord en naar verwachting de gevolgen van de herverdeling van het gemeentefonds worden verwerkt heeft het kabinet vooruitlopende op de meicirculaire een maartbrief 2022 gestuurd. In de maartbrief 2022 is een globale inschatting van de gevolgen van deze onderwerpen gemaakt. Deze globale inschatting hebben wij meegenomen in de kadernota 2022. Eind mei komt de meicirculaire 2022 beschikbaar. In de meicirculaire worden de definitieve effecten verwerkt. De definitieve effecten maken we kenbaar bij de behandeling van de kadernota 2023.

Tabel 1: Startpositie kadernota 2022-2025 (tot en met raad 3 mei 2022)

bedragen x € 1.000					
	2022	2023	2024	2025	2026
I Resultaten primaire programmabegroting 2022 (a+b)	123	75	22	211	211
a. resultaat incidenteel	-445	-30	-30	0	0
b. resultaat structureel	568	105	52	211	211
<i>Mutaties vaststelling begroting 10-11-2020</i>	305	709	707	785	123
a. Septembercirculaire 2021 (netto-effect)	893	720	718	796	230
b. Kleedlokalen S.v Budel (raadsbesluit 5 oktober)	2	2	2	2	-40
c. krediet fietspaden (€ 300.000); amendement 2-11		-13	-13	-13	-67
d. Beleidsvisie Verkeer; amendement 2-11	-90				
e. Reservering IHP, MJOP; amendement 2-11	-500				
- raad 14-12: afvalstoffenheffing niet 100% kostendekkend	-112				
- raad 8-2-2022: doorontwikkeling griffie	-30	-40	-40	-40	-40
II Geactualiseerde begroting; Startpositie kadernota 2023-2026	286	744	689	956	956
a. resultaat incidenteel	-1.147	-30	-30	0	0
b. resultaat structureel	1.433	774	719	956	956

Tabel 2: Geactualiseerd financieel beeld

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Geactualiseerde begroting; Startpositie kadernota 2023-2026	744	689	956	956
a. resultaat incidenteel	-30	-30	0	0
b. resultaat structureel	774	719	956	956
Ontwikkelingen	1.265	2.377	2.887	1.232
1. Resultaten jaarrekening 2021 (structureel)	0	0	0	0
2. Algemene uitkering; berekening o.b.v. inschatting maartbrief 2022	1.265	2.377	2.887	1.232
III Verwachte voorlopige budgettaire ruimte	2.009	3.066	3.843	2.188
a. resultaat incidenteel	-30	-30	0	0
b. resultaat structureel	2.039	3.096	3.843	2.188
3. Totaal voorstellen per programma	-2.128	-1.969	-2.421	-2.498
a. Ontwikkelingen wettelijk verplicht	20	10		
b. Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen	685	622	642	625
c. Ontwikkelingen autonoom/keuze	1.423	1.337	1.779	1.873
Resultaten na verwerking ontwikkelingen	-119	1.097	1.422	-310
a. resultaat incidenteel	-285	-40		
b. resultaat structureel	166	1.137	1.422	-310

Bijlage 3 (Financiële vertaling ontwikkelingen kadernota)

		Investering	2023	2024	2025	2026	I/S
Programma 1			295.000	204.800	194.600	194.400	
- Omgevingswet	W		pm	pm	pm	pm	S
- budget woningmarkt (onderzoeken, adviezen etc)	K		10.000	10.000	10.000	10.000	S
- subsidies n.a.v. inventarisatie erfgoed	K		pm	pm	pm	pm	S
- GVVP	K	560.000	0	24.800	24.600	24.400	S
- Verduurzaming pachtbeleid	K		25.000				I
- Coördinatie natuur-, water-, en klimaatopgaven	K		80.000				I
- activiteiten zwerfafvalvergoeding	K		24.000				I
- dekking via afvalstoffenheffing	K		-24.000				I
- Milieubeleid actualiseren en passend voor Omgevingswet	W		20.000	10.000			I
- Stikstofproblematiek	K		60.000	60.000	60.000	60.000	S
- duurzaamheid	K		100.000	100.000	100.000	100.000	S
Programma 2			90.000	0	0	0	
- Economisch investeringsprogramma 2024 e.v.	K		25.000				I
- onderzoek en visievorming Zuidoost Cranendonck	K		50.000				I
- Bedrijventerreinprogrammering Cranendonck	K		15.000				I
- Samenwerkingsakkoord MRE 2023-2026	K		pm	pm	pm	pm	S
Programma 3			365.000	465.000	565.000	615.000	
- Koersdocument sport en bewegen (sportvisie)	K		300.000	400.000	500.000	550.000	S
- icoonproject Smokkelmuseum	K		25.000	25.000	25.000	25.000	S
- Crandonckse cultuurpodia	K		20.000	20.000	20.000	20.000	S
- professionalisering VVV i.r.t. taakstelling VVV	K		20.000	20.000	20.000	20.000	S
- Opwaarderen recreatieve routes	K		pm	pm	pm	pm	S
Programma 4			66.000	55.000	197.000	241.000	
- toezicht taken sociaal domein breed	W		pm	pm	pm	pm	S
- arbeidsmarktbeleid	K		40.000				I
- aanbesteding begeleiding WMO	K		pm	pm	pm	pm	S
- Samen voor jeugd	K		26.000	41.000	43.000	43.000	S
- integraal huisvestingsplan	K		0	14.000	154.000	198.000	S
Programma 5			627.500	622.500	822.500	822.500	
- openbare orde	K		47.500	42.500	42.500	42.500	S
- uitvoering nieuw dienstverleningsconcept	K		pm	pm	pm	pm	S
- financiële gevolgen AZC	K				200.000	200.000	S
- Strategische visie	K		pm	pm	pm	pm	S
- DMOP	K		pm	pm	pm	pm	S
- grondbedrijf en vastgoedzaken	K		80.000	80.000	80.000	80.000	S
- organisatie ontwikkeling	K		500.000	500.000	500.000	500.000	S
- informatieveiligheid	K		pm	pm	pm	pm	S
- Toezicht en handhaving	K		pm	pm	pm	pm	S
- extra prijscompensatie vanwege inflatie	K		pm	pm			I
Gemeenschappelijke Regelingen		0	684.500	621.500	642.000	625.000	
- ODZOB; begroting 2023-2026			114.000	114.000	114.000	114.000	S
- Keyport 2020;			0	0	0	0	S
- Risse			5.000	5.000	4.000	4.000	S
- GGD; begroting 2023-2026			-27.000	-28.000	-23.000	-7.000	S
- VRBZO; begroting 2023-2026			57.000	57.000	57.000	57.000	S
- MRE			0	0	0	0	S
- GRSA2			743.000	681.000	681.000	648.000	S
inzet prijscompensatie verbonden partijen			-170.000	-170.000	-170.000	-170.000	S
inzet coronagelden			-16.500	-16.500			S
inzet milieubudget voor odzob			-21.000	-21.000	-21.000	-21.000	S
Totaal generaal Ontwikkelingen			2.128.000	1.968.800	2.421.100	2.497.900	